

кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник
відділу української філології
Науково-дослідного інституту
українознавства
Міністерства освіти і науки України

САКРАЛЬНІ СИМВОЛИ ТРОЯНДИ І ШИПШИНИ У ВИБРАНІЙ ТВОРЧОСТІ ВІРИ ВОВК: РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Опозиція сакрального/профанного перспективно розробляється сучасною українською гуманітаристикою, проте для повнішого аналізу бракує комплексного розгляду явища народного католицизму (релігійного дуалізму), а саме його провідних символів, які перейшли з церкви до буденного вжитку. Зокрема, це троянда. У попередній статті [17] розглянуто європейський і східний контекст троянди, різноманітність значень цього символу відповідно до специфіки творчості української письменниці в Бразилії Віри Вовк (автонім Віра Лідія Катерина Селянська, 1926 р. н., Борислав, з 1952 р. – Ріо-де-Жанейро), у чітих текстах поєднані український, бразильський, германський, античний та інші мотиви, символи, архетипи, ремінісценції тощо. Підсумовуючи, варто зосередитися на семантиці названої квітки у католицизмі як конфесії, рідній В. Вовк (греко-католицьке віровизнання) і тій, серед якої формувалася творча індивідуальність письменниці (римсько-католицьке – у Німеччині та Бразилії, германський та романський контексти).

Творчість В. Вовк розглядалась у компаративному аспекті (Ю. Григорчук, І. Жодані, Т. Карабович, О. Смольницька та ін.), у контексті Нью-Йоркської групи (Н. Анісімова, О. Астаф'єв, А. Дрозда, Т. Карабович та ін.), причому переважно прозова (Л. Залеська Онишкевич, І. Калинець, Н. Козіна, С. Майданська, Л. Тарнашинська, В. Шевчук та ін.); дослідження поезії цієї авторки: О. Астаф'єв, Б. Бойчук, М. Коцюбинська, Н. Науменко, С. Ожарівська, Т. Остапчук, Б. Рубчак, З. Чирук та ін. Але з огляду на дуже плідну працю В. Вовк і постійно створювані письменницею нові тексти, а також синтетичний характер певних її шедеврів (перетікання мотивів у поезії та прозі) слід докладно зупинитися на контекстуальному питанні. Зокрема, варто виокремити таке питання компаративістики, як поетичний діалог.

Мета – дослідити символ троянди у вибраних поетичних і прозових творах В. Вовк із позицій сакрального, розглянувши романський (іспанський, каталонський) і германський (середньоанглійський, німецький) контексти. Завдання: 1) здійснити порівняльний лінгвістичний аналіз лексем «квітка», «шипшина» у романських і германських мовах, контекстуально проаналізувати можливості поетичного перекладу вислову «олександрійська троянда», залучивши приклади іспанської і каталонської поезії; 2) простежити імпліцитну символіку троянди у текстах В. Вовк; 3) порівняти троянду і шипшину у згаданій письменниці, а також в інтерпретації М. Рильського. Вибір каталонської мови як додаткової можливості компаративного аналізу мотивується спорідненістю романських мов і культур, а також широкою географією подорожей В. Вовк (Європа, Америка, Схід). Особлива фонетика каталонської мови (подібна до французької), а також спорідненість лексики з провансальською перспективні для аналізу, особливо враховуючи наукові розвідки В. Вовк про куртуазну літературу і знання письменницею португальської, іспанської, латинської, французької та ін. мов.

Троянда дуже часто згадується в іберійській лінгвокультурі (в іспанській це й тема солов'я і троянди [13], запозичена від арабів; те саме – у провансальській поезії). Іспанською «квітка» (*flor*) жіночого роду [14], аналогічно – португальською, французькою, каталонською та ін. (як богиня Флора), символіка троянди (та інших квітів) в іберійській літературі фемінінна. Проте наявна й неоднозначність, бо у змалювання троянди також залучається маскулінний аспект (нижче проаналізовано христологічний зміст). В іспанському пісенному фольклорі троянда (*rosa*) означає любов, кохання, але, як і всі любовні символи саме у цій традиції, отожднюється із поховальними обрядами (певно, це відгомін звичаїв Стародавнього Риму: розалії – культ мертвих [1, с. 224]); червона троянда означає і всепереможну любов, і Страсті Господні [9, с. 644]. Отже, це Христова квітка. Усепереможна любов – тому що Ісус Христос воскрес із мертвих, смертю смертю поправши, до того ж саме це поняття і є сутністю християнства. Порівняно із цим символом шипшина (*escaramujo*) більше профанна – закоханість [9, с. 640]. Це важливо враховувати, аналізуючи троянди (рожі) і шипшини у текстах В. Вовк.

Анонімні твори ілюструють складність і релігійний підтекст квіткового символу. Так, у кастильській народній пісні “Eres como la rosa...” сказано до адресатки: “Eres como la rosa de Alejandria, / morena salada, / de Alejandria, / colorada de noche blanca de día, / morena salada, / blanca de día” [9, с. 374]. Поетичний переклад: «Тв сама як троянда, / ружа ерихонська, / о брюнетко красна, / руже ерихонська: / уночі – шарлатна, / а удень – біла, / о брюнетко красна, / ти удень – біла» [11, с. 1].

Ця проста, здається, пісня містить складну символіку (улюблений прийом, що використовує Віра Вовк). В оригіналі “la rosa de Alejandria” дослівно означає «олександрійська троянда», але цей вислів перекладається залежно від контексту. Тут мається на увазі ерихонська троянда (“Rosa de Jerico o planta de resurrección” [9, с. 622], тобто «рослина воскресіння»), чії білі пелюстки, за легендою, почервоніли від Христової крові [9, с. 622]. Також олександрійською у піснях називали дамаську троянду (астурійська пісня, де наявна зменшувальна лексема –

“*rosita de Alejandria*” [9, с. 619]). Слово “*morena*” у цитованому творі означає брюнетку, а ще – смагляву (звідси «мавр», «моріски» тощо). З огляду на те, що пісня кастильська (а кастильці світлошкірі та світловолосі), у перекладі вжито перший варіант. Прикметник “*colorada*” означає «вогненна», «червона», «різнобарвна». За змістом у поетичному перекладі вжито варіант «шарлатний», враховуючи католицьку символіку. Отже, у цій пісні символіка біблійна.

Олександрійська троянда – це символ, що відомий і каталонській поезії. Так, у вірші Жасіна Бердаге-і-Сантало (Jacint Verdaguer i Santaló, 1845–1902 pp.) «Диво (містерія? дослівно *la fira* – «вистава», «ярмарок», «показ») святого Георгія» (“*La Fira de la Sant Jordi*”) про інтерпретацію життя покровителя Каталонії (до речі, як і Королівства Арагон, Англії тощо), сказано, що “*rosa alexandrina*” цвіте без колочок (“*que floreixen sense espina*” [1]), причому вона походить із Палестини (“*també les de Palestina*” [1]). Отже, і у тут, вочевидь, має місце натяк на срихонську троянду, а отже, на Христа. Але усталений епітет «троянда без колочок» означає Діву Марію, і походить із латинської мови (***Rose sina spina***). Для порівняння – переклад середньоанглійського гімну Діві Марії (XIII – XIV ст.):

*Прекрасний сяє лик вгорі
Velut maris stella,
Цей лик ясніший від зорі,
Parens et puella:
Молюсь Тобі – зверни Свій Лик,
О Леді, Сонця світлий лик,
Tam pia,
Тебе назве молитви крик
Maria.*

*Принісла цьому світу гріх
Eva peccatrice,
Та постраждав Господь за всіх,
De te genetrice.
Від ave повернулось все,*

*І зникла тьма, і день несе
Salutis;
Твоя нас доброта спасе,
Virtutis.*

*Ти цвіт одвічний і зоря,
Rose sine spina,
Ти Мату Господа Царя,
Gratia divina:
Ти всім спасіння принесеш,
Ти райське світло нам зіллеш
Electa:
О Диво добра, Мату es
Effecta [7, с. 1–2].*

Латинський глосарій: *Velut maris stella* – як морська зірка. *Parens et puella* – тут: Мати (дослівно: «та, що народила») і Діва («цнотлива»). *Tam pia* – тут: добра (милостива, благословенна, блага). *Eva peccatrice* – Єва-грішниця. *De te genetrice* – Ти (Йому) Мати (тобто «народила»). *Ave* – радуйся, вітаємо. *Salutis* – привіт (знак). *Virtutis* – Чеснота; Досконалість; Доброта; Цнота. *Rose sine spina* – Троянда без колочок (шипів). *Gratia divina* – Божественна Милість; Обраність. *Effecta* – завершення; тут – Чудо, Диво [7, с. 2–3].

В інших середньоанглійських гімнах Діва Марія також часто порівнюється із трояндою (*rose*) [10]. Таким чином, в обох випадках і романський, і германський контексти базуються на католицькій традиції, латиномовних формулах, які стають асоціаціями з Богоматір’ю.

Творчий стиль В. Вовк оригінальний і водночас вкладається у систему мистецтва не тільки ХХ ст. (наприклад, поезія Т. Еліота, бразильських і португальських авторів як приклад лаконізму), а й іберійської фольклорної традиції. Як зазначав про народну іспанську поетику А. Гелескул, її особливість – це «*мистецтво говорити мовчки*» [6, с. 24]. Як доказ дослідник наводить середньовічну «пісню без слів», прикметну щонайменше п’ятьма рядками у двох строфах, підсумовуючи: «*От і все. Решта – беззвучний плач*» [6, с. 24]. Те ж саме можна сказати про певні жанри романського фольклору (культивованого у літературі) та про творчість Віри Вовк, де важливе кожне слово, яке набуває ознак символу і вимагає контекстуального аналізу (реалізація мікроконтексту в макроконтексті).

Так, в автобіографічному романі В. Вовк «Духи й дєрвіші» (1956 р., досліджували: Ю. Григорчук, Н. Козіна та ін. [7; 11]) символ троянди має католицьку конотацію – наприклад, молитва до покровительки авторки (і ліричної героїні), статуї святої Терези з Лізьє або Терези Малої Дитятка Ісуса («*Терезії з Лізь’є*» [2, с. 86]): «*Свята Терезіє, скинь мені одну троянду...*» [2, с. 86]. Із цим перегукується образ-символ «*іспанського трояндового куца*» [2, с. 88], що порівнюється із щастям: «*Буваю щасливою, Орісю, на миг метеликового крильця, бо іспанський куц рожі розцвітає тільки на Свят-Вечір, а пізніше одягається в колючки. Та навіть ті промінні хвилини такі обдумані, майже вираховані*» [2, с. 88]. Це і є принцип католицьких святих, причому аскетів: те, що профанне оточення вважає нещастям чи неуспіхом, для обранців є щастям (самозречення, альтруїзм, аскетизм, духовне збагачення). Приклад – один з улюблених письменницею святих, неодноразово згадуваний у різних творах, Франциск Ассізький, «Франческо з Асизу». Відома перекладачка, письменниця, богослов, терціарій домініканського ордену Нагала Трауберг (1928–2009 pp.) зазначала приклади спроб батьків (від себе можна додати: і оточення взагалі, причому з найкращих намірів) відмовити дітей від християнства, причому в історичному контексті, стверджуючи, що так було завжди, у православ’ї та католицизмі: «*наприклад, Антоній Великий, преподобний Феодосій, Катерина Сієнська, Франциск Ассізький... Усі чотири історії у батьків-християн. І все про те, що у всіх діти – люди як люди, а моя дитина – кретин. Феодосій [Печерський. – О.С.] не хоче вбиратися так шикарно, як годиться йому за класом, і багато сил та часу віддає добрим справам. Катерина щоденно піклується про хворих*

і бідних, спить по годині на добу, замість того, щоб гуляти з подружками і поратися в обійсті. Франциск відмовляється від веселого життя і батьківської спадщини... Бо ж такі штуки завжди вважалися ненормальними. Ну а зараз, коли поняття «успіх», «кар'єра», «везіння» стали практично мірилом щастя, – тим паче. Тяжіння світу дуже сильне. Такого не буває майже: «встати на голову», за Честертоном, і так жити» [18].

Показова деталь роману: героїня отримує у подарунок книгу «Еспанський трояндовий куш». Троянда і книга як приклади християнської стійкості, а також сублімації, практикуються у каталонській традиції: 23 квітня, на день святого Жорді (Sant Jordi), який переміг дракона у місті Монблані [19], жінкам дарують троянди, а чоловікам – книги, бо за легендою на місці пролітої драконової крові виросла прекрасна троянда, а врятована героєм принцеса подарувала святому Георгію книгу, яку читала [21] (червона троянда = рана – стійке порівняння в іберійській поезії [14]). Цей день ототожнюється і з днем закоханих, у Барселоні традиційно влаштовуються вчистості. В українській традиції святий Юр (тобто Георгій) також описується В. Вовк як захисник Батьківщини (казкова поема «Земля іскриста», 2016 р.), але троянда і книга є саме романськими його атрибутами. Книга, подарована героїні «Духів й дервішів», означає розраду воїну під час випробовувань (оскільки описана Віра, як і сама авторка, тримається шляху воїна і водночас інтелектуала). Таким чином, це маскулінний символ. Із книгою (або трояндою) часто у парі меч.

Описаний «еспанський трояндовий куш», який розквітає тільки на Святвечір, означає Христову троянду й нагадує однойменну новелу Сельми Лагерлеф про цю квітку всещирості та любові, яка розквітає на Різдво вночі і дарує милосердя навіть грішникам (родині розбійників). Отже, це архетиповий символ.

Популярний образ-символ троянди сприяє і поетичному діалогу, що створює нові можливості для компаративістики. В. Вовк часто вживає імпровізовану форму поетичного діалогу (бесіди з друзями – збірка «Коляда на Щедрий вечір»); поєднує або свідомо контрастує поезію і прозу (у повісті «Спілкування з опалевим метеликом», 2012 р., «метеличка» Морфо звертається до професора у формі верлібрів, тоді як приземлений адресат – лише прозою); практика обміну віршованими репліками відома з її безпосереднього досвіду (спілкування з Оленою Колодій, найбільшою поетесою штату Парана; професором і поетом Тадеєм Карабовичем та ін.). Так, відповіддю на мій вірш «Диво з трояндою» стала поезія В. Вовк «Троянда». Повні тексти обох поезій:

Ольга Смольницька

21 березня 2017 р.

Диво з трояндами

(за мотивами іспанських і німецьких житійних

легенд, а також картин на ці сюжети)

Міракло ти відкриєш рожеквіт –

Коштовності підвісу.

В твоїй душі – багрянний літ і спліт,

Немов у Діоніса.

Пророкували ружі мирні глиб,

(Еспанський наспів лине...)

Несеш душі ти вистражданій хліб,

Обгризену скорину,

Надломлену – невломлену – хто зна?

Та має цвіт доспіти:

Пелюсток запалає білизна,

І плодом стануть квіти.

Суворий зір я бачила святих –

Німецьким словом диво...)

В плащах, пелéнах, грубих чи тонких,

Еспанські переливи.

Гірлянди на вакхічні схожі ті –

Але не дармовиси.

Ти помиливсь у буйній самоті:

Цей квіт – не Діоніса [16, с. 1].

Віра Вовк

(лист від 22 березня 2017 р.)

Троянда

(Ользі Смольницькій)

Верандою пнеться шипшина

Скупатися в світлі.

У тіні цвіте троянда,

Сіє пахоці садом,

Жезлом цісарським сяє,

Короною ста пелюсток

На подіб'я скарбниці

Береже серцевину.

Верандою пнеться шипшина.

Будь трояндою! [5]

Перспективне у мистецькому плані й католицьке *диво* (чудо) з трояндами (нім. *Rosenwunder*, португ. *o milagre das rosas*, іспан. *el milagro de las rosas*), обігране В. Вовк у поезіях, присвячених святым жінкам (збірка «Жіночі маски», 1994 р., польською передав і видав Т. Карабович, 2014 р.; дослідження образності: [20]). У переносному значенні названа ідіома – це свята брехня (у порятунок інших), яка виявляється правдою. Житійний вірш «Слизавета Тюрінгська» присвячений однойменній святій, яку ще називають Слизаветою

Угорською (докладно: [17]), що допомагала голодним хлібом. На вимогу чоловіка – «*грізного володаря*», який наказує варті «*відібрати кожну хлібину*» [3, с. 70], стається диво: «*я розгортаю плащ / у ньому лиш – / троянди*» [3, с. 70]. У вірші не сказано про питання стражів (що Єлизавета несе) і про відповідь святої (троянди), але сутність дива, ірраціонального і водночас логічного, зрозуміла. В іконографії троянда як атрибут часто пов'язується й з іншими святими: Агати з Катаньї (Сицилійська), святої Барбари, Анни Катарини Еммерік, Цецилії Римської, Тереси Авільської, Терези з Лізьє, св. Рози з Ліми (описаної В. Вовк у згаданій збірці) та ін.; диво з трояндами фігурує у життях св. Доротеї (Dorothea), Касильди Толедської (Сарацінки), Ізабелли Португальської (Арагонської), Ріти Кашійської, святого Дієго з Алькали (Fray Diego de San Nicolás O.F.M., або Diego de Alcalá) та ін.; усього з трояндою зображаються близько 56 святих [22]; можна згадати францисканську терціарку (Італія) Розу з Вітербо (Santa Rosa de Viterbo), наваррського святого San Veremundo o Bermudo та інші реальні постаті, з якими легендарно пов'язане назване диво.

Інше питання – значення шипшини у творчості цієї письменниці. Український і германський контексти шипшини у В. Вовк вимагають етимологічного розгляду. Зокрема, письменниця вживає гуцульські діалектизми, причому для ілюстрації реалій, відсутніх в інших регіонах України та в інших країнах. Так, 1957 р., відповідаючи критику своїх творів Йосипу Зерниченку, авторка зазначала даремність його обурення словом «глогорожа», пропонуючи додати зноски незнайомих лексем – так, «*глогорожа – це рід шипшини*» [4, с. 223].

Німецькі варіанти назви шипшини різноманітні: Dornbusch, der Hagebutte, der Heckenrose, Heiderose, die Hunds-Rose (Hund(s)rose, дослівний переклад латинської назви «собача троянда», Rosa canina, так само в англійській – dog rose), та ін. Шипшина червоно-брунатна (Rosa rubidiosa): die Wein-Rose (від слова «вино»), інші різновиди: Zaun-Rose, die Apfel-Rose тощо.

Але що означає шипшина у цитованому вірші В. Вовк? З одного боку, зрозуміло: дика троянда прагне до культурної троянди, з іншого – не все так просто. Це профанне, яке тягнеться до сакрального – «королеви квітів», троянди у славі, у короні, але ця квітка-мета зберігає свою тасмницю, оскільки Господь (як і творчість) непізнаний. У католицизмі іконографія Христа і Матері Божої – у коронах і у королівських шатах. Трояндовий вінчик може сприйматися візуально (а отже, асоціативно) як вінець. Шипшина розвивається у троянду – точніше розвинеться, якщо поставиться до цього з відповідальністю. Це розвиток язичницької душі у християнську (або набуття молодого індивідуальністю зрілості), а також шліфування власних умінь, талантів, здібностей. Водночас шипшина означає природне начало – не дарма М. Рильський, якому її кущ нагадував молодість, аргументував: «*усі оті культурні, / Французькі, поліантові та чайні, / Гібридно-чайні, з назвами складними, / Все більше іноземними, – усі / Праматір'ю своєю називають / Оцю звичайну, просту, польову, / Що люди вчені, мудрі та невдячні / Собачою назвали по-латині. / Усі ясновельможні ці сорти / Прищеплені до неї, до шипшини, / З її коріння живляться, братове!*» [15, с. 288]. Цей поет, згідно із традицією німецьких романтиків, порівнював її із фольклором, адже з пісні виросло класичне мистецтво: «*Шипшину й пісню не віддам нікому!*» [15, с. 289]. Таким чином, у письменника шипшина – це внутрішнє начало, а також і натяк на питому культуру (цілком можливо, що українську). Це юність мистецтва. Цікаво, що М. Рильський, знавець і перекладач французької літератури (зокрема, його рання творчість, як і інших неокласиків, містить мотиви парнасізму), міг використати ще один аспект троянди (тут – дикої) – юність, як в іспанській поезії [14], тобто тут романський контекст універсальний, незалежний від національної специфіки.

Отже, здійснений компаративний аналіз української, іспанської, каталонської традицій виявив, що у В. Вовк і у фольклорних творах романських культур символ троянди означає *кров* (дракона, змія – тобто сатани, язичництва і взагалі злих сил – у випадку святого Жорді або Георгія-Юра), *кохання* (чи любов до Всевишнього, християнське самозречення), *жертвність чи офіру* (вірянин жертвує сам себе; дракон стає жертвою як подолані пристрасті) і ключовий концепт – *віру*. У романській поезії, яка спирається на католицькі традиції, таке виокремлення особливо чітко помітно. Показово, що асоціативно на перший план виступає саме червоний колір, хоча він може прямо не згадуватись (у поезії В. Вовк). На крові переможеного чудовиська розквітає троянда, тобто Христова слава. Це означає і повернення гармонії світу – один із наскрізних мотивів творчості В. Вовк. Германський контекст, поєднаний із гуцульським, сприяє не тільки підтвердженню маріологічного змісту символу троянди, а й вичленуванню додаткової конотації в аналізі символу шипшини у цієї письменниці, причому протистояння шипшини і троянди може сприйматись і як діалог: вірянин молитовно звертається до Бога. Робота має перспективу продовження з огляду на глибоку різнокультурну символіку, вживану В. Вовк у творах, зокрема нових, неопублікованих, причому в португаломовному контексті.

Література:

1. Бидерманн Г. Энциклопедия символов / Ганс Бидерманн ; пер. с нем. – М. : Республика, 1996. – 336 с.
2. Вовк В. Духи й дєрвіші / Віра Вовк // Знамено, повісті і романи. – Львів : БаК, 2011. – С. 86, 88.
3. Вовк В. Жіночі маски // Kobiesce maski ; пер. з укр. мови Т. Карабович. – Люблін, 2014. – 148 с.
4. Вовк В. Спогади / Віра Вовк. – К. : Родовід, 2003. – 456 с.
5. Вовк В. Троянда / Віра Вовк // Лист до Ольги Смольницької від 22 березня 2017 р. (з особистого архіву О. Смольницької).
6. Гелескул А.М. Испанская песенная поэзия / А.М. Гелескул // Испанская народная поэзия ; сост. Н.Р. Малиновская и А.М. Гелескул. – М. : Радуга, 1987 р. – С. 24.

7. Гімн Діві Марії (A Hymn to the Virgin), бл. XIII – поч. XIV ст.) / пер. із середньоангл. і лат. О. Смольницької. – К., 2012. – 3 с. (з неопублікованого архіву О. Смольницької).
 8. Григорчук Ю.М. Проза Віри Вовк: виміри сакрального / Ю.М. Григорчук. – Брустурів : Дискурсус, 2016. – 364 с.
 9. Испанская народная поэзия : [сборник] / сост. Н.Р. Малиновская и А.М. Гелескул. – М. : Радуга, 1987 р. – 672 с.
 10. Из средньоанглійської мови. Релігійні гімни [білінгва] / пер. із середньоангл. і лат. О. Смольницької. – К., 2012. – 7 с. (з неопублікованого архіву О. Смольницької).
 11. Кастильська народна пісня «Ти сама як троянда...» (“Eres como la rosa...”) / пер. з іспан. О. Смольницької. – 2015. – 1 с. (з неопублікованого архіву О. Смольницької).
 12. Козіна Н. Філософська основа та поетика романів Віри Вовк «Вітражі» і «Старі панянки» / Н. Козіна // Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори). – 2010. – Вип. 7. – С. 32–47. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://prosvita-ks.co.ua/kozina-n-filosofska-osnova-ta-poetyka-romaniv-viry-vovk-vitrazhi-i-stari-panyanky>.
 13. Кутьєва М.В. Лексико-семантические трансформации сквозных образов испанской поэзии в русских переводах / М.В. Кутьєва // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия «Русский и иностранные языки и методика их преподавания». – 2014. – № 4. – С. 104–113.
 14. Кутьєва М.В. Цветы в испанской поэзии: символы и перевод / М.В. Кутьєва // Испания и Россия: диалог культур в свете современной цивилизационной парадигмы : Междунар. науч.-практ. интернет-конфер. – Красноярск : Сибирский федеральный ун-т, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://conf.sfu-kras.ru/conf/srgu/report?memb_id=1109.
 15. Рильський М. Шипшина / Максим Рильський // Зібрання творів : у 20-ти тт. Т. 4. Поезії. 1949–1964. – К. : Наук. думка, 1984. – С. 288–289.
 16. Смольницька О. Диво з трояндами / Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2017. – 1 с. (з неопублікованого архіву О. Смольницької).
 17. Смольницька О. Католицький символ троянди у поезії Віри Вовк (Ріо-де-Жанейро): контекстуальний підхід / Ольга Смольницька // Теоретична і дидактична філологія. – 2017. [У друці].
 18. Трауберг Н. Християнство – это очень неудобно / Н. Трауберг, беседовала Е. Борисова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravmir.ru/stat-content/sc_printer_4175.html.
 19. 23 d’abril: Dia de Sant Jordi, del llibre i de la rosa [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gencat.cat/cooperacioexterior/cce/recursos/present_sjordi_cat.pdf.
 20. Karabowicz T. Idiomaticzny dyskurs prawdy w tomiku wierszy poetki Wiry Wowk Kobiece maski / Tadeusz Karabowicz // Wira Wowk. Kobiece maski. – Люблін, 2014. – С. 139–144.
 21. La Llegendra de Sant Jordi [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.setmanamedieval.cat/llegenda.php>.
 22. Rosenheilige – Heiligen gewidmete Rosen, Heilige mit Rosenattribut, Heilige, von denen Rosenwunder berichtet werden – Namenstage, Gedenktage [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.welt-der-rosen.de/personen/rosen_heilige.html.
- Джерело ілюстративного матеріалу:**
1. Poemes catalans sobre Sant Jordi [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.xtec.cat/~mdomingo/stjordi/poemes.htm>.

Анотація

О. СМОЛЬНИЦЬКА. САКРАЛЬНІ СИМВОЛИ ТРОЯНДИ І ШИПШИНИ У ВИБРАНІЙ ТВОРЧОСТІ ВІРИ ВОВК: РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

У статті досліджується символіка троянди і шипшини як дикої троянди у текстах української письменниці у Бразилії Віри Вовк. Для висвітлення значень троянди наводяться теоретичний і практичний, зокрема перекладознавчий, аспекти. Опрацьовано джерела англійською, іспанською, каталонською, латинською, німецькою, польською мовами.

Ключові слова: символ, католицизм, релігійність, троянда, контекст.

Аннотация

О. СМОЛЬНИЦКАЯ. САКРАЛЬНЫЕ СИМВОЛЫ РОЗЫ И ШИПОВНИКА В ИЗБРАННОМ ТВОРЧЕСТВЕ ВЕРЫ ВОВК: РОМАНО-ГЕРМАНСКИЙ КОНТЕКСТ

В статье исследуется символика розы и шиповника как дикой розы в текстах украинской писательницы в Бразилии Веры Вовк. Для освещения значений розы приводятся теоретический и практический, в частности переводоведческий, аспекты. Обработаны источники на английском, испанском, каталонском, латинском, немецком, польском языках.

Ключевые слова: символ, католицизм, религиозность, роза, контекст.

Summary

O. SMOLNYTSKA. SACRAL SYMBOLS OF ROSE AND SWEETBRIER IN THE SELECTED WORKS OF VIRA VOVK: ROMANIC-GERMANIC CONTEXT

The article analyzes the symbolic of roses and sweetbrier as wild rose in the texts of the Ukrainian writer in Brazil Vira Vovk. The semantic and connotations of the rose are lighted up by the providing in the theoretical and practical, translational, aspects. The sources in English, Spanish, Catalan, Latin, German and Polish languages are processed.

Key words: symbol, Catholicism, religiosity, rose, context.